

Alexandru Cel Mare (Alexandru Macedon)

Alexandru cel Mare sau Alexandru al III-lea s-a nascut la Pella, capitala Macedoniei in anul 356 I.Hr. in data de 21 iulie, fiind fiul lui Filip al II-lea si al unei bacante tebane numita Olimpia. Filip al II-lea este persoana ce a pus bazele imperiului construit de fiul sau. E a facut ca armata sa, organizata in falanga, formatia de lupta a macedonenilor sa ajunga sa dea un randament superior oricarei armate a epocii. In august 338 I.Hr. e reuseste sa castige o lupta impotriva unei aliante a statelor grecesti, cu ajutorul fiului sau care in fruntea cavaleriei a reusit sa distruga batalionul sacru teban. Astfel Filip a reusit sa aduca Grecia unita in fata amenintarii persane. Filip i-a spus lui Alexandru "Fiule cauta-ti alt regat ca acel car ti-l las e prea mic pentru tine". Olimpia era fiica orfana a raposatului rege din Epir, Neoptolem. Plutarh spune ca femeile din teba s-au consacrat intotdeauna riturilor orgiaice ale lui Orfeu si Dionysos, iar dat fiind ca aceste rituri erau insotite de orgii sexuale, autentice sau imaginare, putem spune despre Olimpia ca avea un temperament aprins. Filip s-a indragostit nebuneste de ea motiv pentru care o va cere in casatorie si la putin timp se va naste Alexandru. Ea credea ca Alexandru, fiul ei, era conceput cu ajutorul lui Amon, zeitatea suprema egipteană, din acest motiv dand o importanta mare educatiei spirituale. Olimpia va gasi fiului sau o doica si apoi o persoana care sa-i formeze caracterul, aceasta persoana fiind Leonida. Leonida era un personaj auster si rigid ce l-a educat pe Alexandru foarte strict impunandu-i o serie de limite. Tanarul nu i se dadea sa manance decat strictul necesar, i se interzicea sa aiba mai multe haine decat ar avea nevoie etc. Leonida la invatat pe print economia si moderatia in toate lucrurile. Filip incearca sa gaseasca o persoana mai potrivita pentru educatia fiului sau si il va gasi pe filozoful grec Aristotel, pe care il va insarcina cu educarea tanarului intr-un orasel obscur, Meiza. Deplasarea in oraselul izolat a fost facuta pentru a opri influenta Olimpiei si a religiei asupra caracterului lui Alexandru. Cand l-a ales pe Aristotel, Filip a urmarit sa-i deschida mintea tanarului Alexandru, astfel incat sa-i deschida interesul pentru stiinta. Alexandru a deprins in timpul petrecut cu Aristotel (343-340 I.Hr.) gramatica, muzica, geometria, retorica si filozofia. In urma educatiei sale a ajuns un mare iubitor al « Iladei » ajungand chiar sa cunoasca o

mare parte pe dianfara si identificandu-se cu unul din eroii « liadei » , Ahile al carui destin il considera paralel cu al sau.

A fost un personaj ce a marcat clar epoca sa fiind un geniu militar, marea lui realizare fiind construirea celui mai mare imperiu din acea vreme in numai 13 ani. Alexandru a avut o personalitate diferita de cea a tatalui sau Filip care a fost o persoana ce facea excese, ce bea prea mult, ce avea aventuri nenumarate, fiind vesnic indragostit. Asta se datora educatiei primite de la mama sa pioasa Olimpia ce a dorit sa-i asigure o educatie aleasa astfel incat sa nu ajunga ca tatal sau. In anul 340 IHr. Alexandru se va intoarce la Pella unde isi va lua atributiuni militare. In 338 IHr. dupa victoria obtinuta impotriva grecilor la Cheroneea, se va convoca un congres al polosurilor grecesti ce decid sa-si uneasca fortele impotriva persilor, acest congres marcand acceptarea hegemoniei macedonene asupra grecei. Filip al II-lea este asasinat la nunta fiicei sale (Alexandru nu a avut nici un amestec in complot). Grecii vad in moartea lui Filip un sfarsit al hegemoniei grecesti, iar in urma decesului regelui Alexandru preia puterea la numai 20 ani, fiind proclamat rege de catre generalii lui Filip. In primavara celui de-al doilea an de domnie Alexandru va porni in prima sa expeditie impotriva ilirilor si getilor pe care-i si supune asigurandu-si siguranta din partea de Nord. In vara lui 335 IHr. , in Teba se produce o revolta in urma careia generalii macedoneni sunt ucisi, iar garnizoana macedoneana asediata. Alexandru ii va pedepsi crunt pe tebani imediat (parcurgand in 14 zile un drum parcurs de alte armate in luni de zile) asediand cetatea si cucerind-o, dupa care a distrus-o pana la temelii lasand in picioare doar casa lui Pindar. Dupa aceasta demonstratie de forta nici un stat nu a mai pus la indoiala hegemonia macedoniei si nici un macedonean nu s-a mai indoit de calitatile de lider ale printului, care desi era considerat imatur a facut prin aceasta batalie dovada maturitatii sale. Apoi Alexandru a plecat intr-o campanie in care dorea sa-si implineasca visul de a stapani si jefui intregul imperiu persan, egiptul etc. A decis ca sa daruiasca prietenilor toata averea sa, la plecare a fiind intrebat : « Tie ce-ti ramane ? » la care Alexandru a spus « Speranta ». In primavara lui 334 IHr. fara a face cine stie ce pregatiri, Alexandru, anticipand o criza interna a imperiului Persan, porneste la lupta cu 30.000 de oameni din care 9000 in falanga si 5000 calareti. Antipatros a fost insarcinat cu apararea macedoniei, dandui-se un rol defensiv. Alexandru va traversa Helespontul si trecand in Asia si-a pus in aplicare planul de campanie. El va obtine o victorie la Granicos, in 334, iHr impotriva persilor si mercenarilor greci condusi de generalul Memnon.

Alexandru ocupa in continuare Misia, Lidia, Licia, Pisidia, Frigia si elibereaza orasele grecesti Efes, Milet, Halicarnas. Marsul sau a fost insa oprit de venirea iernii, fiind reluat imediat ce conditiile au fost prielnice. Apoi traverseaza Cappadocia si apoi muntii Taurus si patrunde in Cilicia unde in toamna anului 333I Hr a avut loc prima confruntare militara directa intre Darius al III-lea si Alexandru Macedon langa Issos, unde prin implicarea ca general si ca soldat tanarul macedonean a facut diferenta. In urma acestei victorii, in mana macedonenilor a cazut familia lui Darius si a devenit posibila continuarea expeditiei spre sud trecand Eufratul. Darius al III-lea ii propune lui Alexandru sa faca pace insa propunerea sa e refuzata ferm. Orasele Arados, Byblos, Sidon i s-au supus fara lupta astfel obtinand o flota ce depasea flota persana, prin aceasta consolidare a flotei Alexandru urmarind sa distruga imperiul Persan. Apoi Alexandru va cuceri Tyrul in iulie 332 I Hr. in iulie, dupa un asediu de 6-7 luni, iar populatia orasului va fi ucisa sau vanduta ca sclavi. In noiembrie 332 I Hr. va patrunde in Egipt unde toate cetatile nu au indraznit sa-i opuna rezistenta. A reusit prin ofrande aduse lui Amon sa se declare fiu al zeului ceea ce-i dadea dreptul de a mosteni tronul Egiptului. El a mai intemeiat in Egipt si un oras pe care l-a numit Alexandria (332/331 I Hr.) aici construindu-se mai tarziu una dintre cele 7 minuni ale lumii antice, farul din Alexandria. Odata cu parasirea Egiptului incepe o noua etapa a expeditiei. Alexandru Strabate Siria, Palestina si patrunde in Mesopotamia unde are loc ultima batalie cu Darius in octombrie 331 I Hr. la Gaugamela, unde desi a opus o rezistenta eroica, Darius a fost invins, lasand in urma averi inimaginabile. Aceasta batalie a fost una dintre cele mai mari ale antichitatii Darius dispunand de 1.000.000 soldati. In aceasta batalie numarul de soldati al lui Darius era asa de mare fata de cel al tanarului Alexandru incat numai curajul si geniul militar au decis batalia. Patrunderea in flancul stang macedonean al cavaleriei persane, nu a reusit sa-l descurajeze pe Alexandru care a reusit sa spulbere centrul frontului persan. In urma acestei victorii grecii reusesc sa transeze in favoarea lor conflictul, Darius Al III-lea fiind ucis de satrapul Bessos al Bactriei, in iulie 330 I Hr. Acest satrap se va proclama ulterior urmas al dinastiei Ahemenide sub numele de Artaxerxes al IV-lea. Alexandru are grija ca funerariile lui Darius sa fie unele demne de un rege si dupa cucerirea Bactriei, ucigasul este pedepsit fiind condamnat la o moarte in chinuri groaznice. In anul 331 I Hr., are loc in Grecia o rascoala a Spartanilor condusi de Agis, aceasta fiind infranta de catre Antipatros. Intre 329 si 327 I Hr., Alexandru se chinuie sa cucereasca Sogdiana si Maracanda. Aceste victorii in Iranul estic si in Asia Centrala

au fost pastrate prin lasarea de garnizoane in fiecare cetate cucerita, ceea ce ii permitea sa deschida rute comerciale si militare. In 328 IHr. Introduce proskynezia, o practica a mezilor si ia in casatorie pe Roxana, in 327IHr., fiica unui satrap ceea ce-l fac pe Alexandru popular datorita adoptarii acestor obiceiuri orientale. In armata sa a acceptat tineri generali persani si a lasat 30.000 oameni sa i-se alature in lupta sa. A reformat armata, masura ce a creat comploturi in randul soldatilor sai , unul dintre acestea avand loc in 328-327 IHr., toti cei banuiti ca au participat la complot fiind ucisi. In primavara lui 327 IHr. incepe cucerirea Asiei Centrale si a Indiei, iar in mai 326 IHr. da ultima sa mare batalie, pe raul Hyphasis invingandu-l pe suveranul indian Poros. Aici s-a oprit Alexandru, deoarece un fugar din Magadha, il avertiza ca Dhana Nanda, suveranul provinciei, il asteapta dincolo de rau cu o armata de 200.000 pedestrasi, 20.000 de calareti, 2000 care de lupta, 3.000 de elefanti. Aceasta oaste nu era una neomogena ca cea a lui Darius sau mica ca cea a satrapilor, fiind o armata disciplinata, uriasa ca numar de soldati, omogena, profesionista si odihnita. In Iulie 326 IHr. Alexandru a ordonat retragerea, profitand de oboseala si de nemulțumirile ostentilor. Armata lui Alexandru s-a impartit in 3, o parte din armata a fost pusa sub comanda lui Nearchos, si a coborat cu flota pe Hydaspes si apoi pe Indus pana in Ocean, iar de aici de-a lungul coastei pana in golful Persic si in sus pe Eufurat, al doilea corp de armata il avea drept comandant pe Crateros, a plecat spre vest, prin Arachosia, urmand sa faca jonctiunea cu al treilea corp, in Carmania, ce dubla traseul primului corp. In Carmania Alexandru si-a reorganizat ostirea, apoi s-a dus la Susa prin Persepolis. In anul 324 IHr., dupa 10 ani de la pornirea campaniei, realizarile lui Alexandru erau fabuloase: a reusit sa conduca ostile sale 26.000 Km fara sa fie infrant, a creat cel mai mare imperiu de pana atunci. Acest imperiu ajunsese sa se intinda de la Marea Adriatica in vest la Oceanul Indian si Indus spre Est , de la Dunare in Nord pana in Sudan in sud. In incercarea de omogenizare a populatiilor din imperiu Alexandru, a decis ca in februarie 324 IHr., sa se organizeze celebrele „Nopti Susiene” in care Alexandru se casatoreste cu Sateira fiica a lui Darius, instituind poligamia (obicei persan), si alti 10.000 macedoneni se vor casatori cu femeile persane. O alta incercare pentru Alexandru a fost organizarea imperiului vast, aici inspirandu-se din organizarea imperiului persan la apogeu in timpul lui Darius si al lui Xerses. Alexandru a decis sa-si mute capitala la Babilon, megalopolisul antic mesopotamian. Alexandru a intrerupt consolidarea imperiului in 3 iunie 323IHr. datorita sanatatii sale avand sa se stinga din viata la 13 iunie 323IHr. la varsta de

numai 33 de ani, murind fara a-si desemna un succesor. Cauza mortii pare sa fi fost malaria. Imperiul sau a fost cladit rapid dar tot asa de repede s-a si destramat, facand din imperiul macedonean cel mai efemer imperiu din istorie. Imediat dupa moartea lui Alexandru generalii sai au inceput sa se certe pentru a fi urmasii lui la tronul vastului imperiu. Imperiul a ajuns sa fie condus de diadohi, care-l proclama rege, sub numele de Filip, fratele debil al lui Alexandru, Archidaios. In eventualitatea ca fiul lui Alexandru si al Roxanei ar fi fost baiat acesta ar fi urmat sa ajunga pe tronul imperiului. Asa s-a si intamplat ceea ce l-a facut pe noul nascut, Alexandru al IV-lea, rege. Ideea de mentinere a imperiului a pierit dupa ca urmasii legitimi ai lui Alexandru al III-lea (Roxana, Alexandru al IV-lea, Argos) au fost ucisi, iar speranta s-a stins total in 301 dupa batalia de la Ipsos cand cel mai valoros general al lui Alexandru, si singurul care era capabil sa mentina imperiul, Antigonos, a murit.

O consecinta directa a cuceririlor facute de macedoneni in sec IV I.Hr. a fost formarea civilizatiei elenistice, denumita astfel datorita faptului ca orientalii elenizati erau numiti elenisti. Perioada elenistica este situata intre anii 323 I.Hr. (anul mortii lui Alexandru) si anul 30 I.Hr. (anul mortii reginei Cleopatra). Aceasta civilizatie nu a fost originala deoarece a fost doar un creuzet, amestecand celelalte civilizatii cucerite.